

Straipsnį paruošė:

Asset Finance & Mortgage Co.

AFM

Kaip elgtis su pinigais

Sveiki, rašau jau ne pirmą laišką laikraščio redakcijai, stengdamasi patarti skaitytojams pinigų investavimo klausimais. Pasirodo, kad daugumai mano tautiečių tai aktuali tema. Mes skaitome, domimės, kiek tai leidžia sąlygos, kaip teisingai pasirinkti draudimo, pensijos fondą, sąskaitą banke ir t.t. Negaliu suprasti kodėl atvirai kalbėtis šia tema nedrįstame. Na, kad ir mano draugų, pažįstamų rate pinigų tema – tabu. Aišku, kad skaičiuoti svetimus pinigus nemandagu, bet kodėl pasitarti tarpusavyje galime apie viską, tik ne apie pinigus. Pavyzdžiui, tarp mūsų, mergaičių, pokalbiui pakrypus apie vyrus ir tarpusavio santykius, su malonumu ir gana nuoširdžiai išnagrinėjamos net intymiausios smulkmenos. Kiekviena draugei gali išpasakoti savo patirtį, patarti, pamokyti, paguosti. O pabandykite pasikalbėti tarpusavyje apie draugystę su pinigais... Tikėkitės nejaukios tylos ir priekaištingo žvilgsnio, tartum sakančio „apie tai kalbėti nepadoru, tai per daug asmeniška“. Ar klausdami gero draugo kiek jis uždirba, tikimės sumenkinti jo orumą? Ar žinodami kokia pinigų suma kas mėnesį disponuoja draugas, imsime jį mažiau vertinti, o gal pavydėdami nutolsime? Anokia čia tada ir draugystė... Jei draugė gali patarti gyvenimiškose situacijose, tai kodėl negalime pasidalinti patirtimi finansiniuose reikaluose? Viena, žiūrėk, išsistudijavusi fengšui, naudoja ritualą: kasdien grįždama namo, vos pravėrusi duris, į taupyklę įmeta numatytą pinigų sumą... Kita kiekvieną mėnesį perveda į taupomąją sąskaitą... trečia turi trumpalaikį tikslą – sutaupyti reikiamą sumą egzotiškai kelionei. Atrodo, kiekviena turi savo slaptą receptą apie kurį, gink Dieve, neprasitars. Gėda? Man įdomus žmonių požiūris į pinigus ir todėl, kad tai mano profesija, ir todėl, kad tai ištisa gyvenimo būdo filosofija, ir todėl, kad aš gyvenu tarp žmonių, kuriems pinigai tai tiesiog įvairiausios galimybės.

Vasaros pradžioje buvau nuvykusi į Lietuvą. Teko svečiuotis vieno gan turtingo žmogaus namuose. Kol šeimininkai ruošė kavą, trumpam svetainėje likom vieni du su jų paaugliu sūnumi. Paklausiau kaip šis ketina praleisti vasaros atostogas. Mano nuostabai berniukas atsakė, kad dirbs. Pasiteiravau kodėl. Vaikas labai nuoširdžiai paaiškino, kad turi svajonę – nusipirkti nuosavą automobilį. Jam tik keturiolika. Mašiną jis galės vairuoti po keturių metų. Iki to laiko, jis jau paskaičiavęs, kaip susitaupys reikiamą sumą. Tėvas, sėkmingas verslininkas, be abejo, galėtų sūnui padovanoti daug brangesnę mašiną, bet... jis jau dabar skatina sūnų taupyti. Pasirodo, kas mėnesį vaikui skiriama rankpinigių suma, kurių berniukas gali laisvai disponuoti – išleisti pramogoms, saldumynams, niekučiams. Bet yra papildoma sąlyga. Prie sutaupytos sumos kas mėnesį pridedami dar 5 proc. Reiškia, kuo didesnė sutaupyta suma, tuo didesnis priedas. Štai taip, jokių moralų, zirzimų, barimų. Yra motyvacija, yra gyvenimo mokykla. Kartą atvirumo akimirka, viena mano pažįstama, kupinu nevilties balsu prisipažino, kad jai gėda, nes galvoja, kad ji vienintelė nemoka taupyti, o jei ir pasiseka sukaupti nedidelę pinigų sumą, ji nežino kokia sąskaita pasinaudoti, į kokį banką kreiptis.

Esu girdėjusi ir kitą, gana liūdną istoriją, apie moterį, kuri augo neturtingoje šeimoje. Vaikystėje jai tiek daug visko norėjosi, ko tėvai negalėję nupirkti, todėl dabar ji nuolat perka, perka, perka...

Liūdna, kai žmogus nemoka turėti ateities planų, nežino ko nori, gyvena tik šia diena. Nesakau, kad reikia laukti „juodos dienos“. Sakau, kad reikia pasirūpinti, kad bet kurioje situacijoje jaustumėsi saugus. Tada ta diena ir neateis.

O štai dar viena mano pažįstama, perskaičiusi straipsnį apie taupymą, atvirai man papriekaištavo:

- Erika, apie koki taupymą gali būti kalba, jei aš iš skolų neišbrendu. Atidėti tikrai neturiu iš ko. Sukuosi kaip voverė rate, kad tik išgyvenčiau.

Manau, kad kiekvienam pažįstamos tokios situacijos. Myliu ir suprantu savo drauges. Jos jau ne pirmus metus gyvena Airijoje, dirba geruose darbuose, gražiai ir gerai gyvena. Jos tikrai šaunios. Jei mes nebijotumėm dažniau atvirai pasikalbėti apie pinigus, tikiu, kad vienos kitoms padėtumėm „susidraugauti“ su pinigais. Taip, taip – susidraugauti !

Gal prieš pusmetį mačiau TV laidą, tiksliau dokumentinį filmą, kuris man paliko gilų įspūdį. Vienas mokslininkas atliko eksperimentą. Jam norėjosi išsiaiškinti kokie yra žmogaus ir pinigų santykiai. Taigi, vienam benamiui, kurio diena prasidėdavo šiukšlių konteinerių patikrinimu, pakišo lagaminą su 100000 dolerių. Žinoma, eksperimentas buvo filmuojamas paslėptomis kameromis. Kaip manote, ką darė benamis su atrastais pinigais? Pirmiausiai jis nuskubėjo į prabangų viešbutį. Deja, dvidešimt metų miegojęs po tiltu, vargšelis blogai jautėsi patogioje lovoje, todėl naktį praleido ant grindų šalia lovos... O ką jis veikė kitą dieną? Nusipirko labai brangų automobilį - tokį, apie kurį svajojo visą gyvenimą. Taigi, 30 procentų rastų pinigų jis išleido jau per pirmą parą. Jis greit susirado savo draugus, giminaičius su kuriais šauniai atšventė radinį. O po metų? Filmo herojus vėl gyveno po tiltu be cento kišenėje. Tame filme buvo parodytos dar kelios panašios istorijos: visą gyvenimą neturtingai gyvenę žmonės laimėjo stambias pinigų sumas loterijoje. Spėkite, kuo baigėsi šios istorijos. Po metų šie žmonės gyveno tokiam pat skurde, kaip ir prieš laimėjimą. Ar esate tikri, kad Jūs, laimėję milijoną per metus jo neiššvaistytumėte vėjais? Statistika byloja, kad 9 iš 10 žmonių nežino kaip elgtis su pinigais. Kodėl? Kas nulemia mūsų ir pinigų santykius?

Pirmiausiai tai mūsų patirtis. Dažnai mes jos neturime, todėl ir nežinome, kaip ir nuo ko pradėti. Dar blogiau, jei turime nesėkmingą patirtį – patyrėme nuostolį nesėkmingai investavę ir t.t.

Antra. Šeimos įtaka. Kartais tėvai auklėja vaikus labai griežtai, nesuteikdami jiems net menkiausių malonumų, kiti gi be saiko juos lepina, motyvuodami tuo, kad patys vaikystėje nieko negalėję turėti.

Trečia. Mistika apie pinigus. Reklaminiai bukletai, kuriuose finansinės institucijos siekia parduoti produktus, žadančius magišką pelną, o mažomis raidelėmis aprašytos sąlygos atrodo dar „mistiškiau“.

Ketvirta. Nepasitikėjimas finansinių investicijų patarėjais. Manoma, kad tokių institucijų atstovai siekia tik vieno: įvilioti ir finansinius sąžustus ir pasipelnyti iš jūsų nežinojimo.

Penkta. Visuomenės įtaka. Tai jūsų draugų požiūris ir pinigų ir investicijas. Daugumai pažįstama situacija: jūs išsirinkote būstą, susitvarkėte paskolos dokumentus, esate tikras, kad tai teisinga investicija, bet kaimynas ar bendradarbis išgirdęs apie jūsų ketinimus, ima dėstyti savo požiūrį, kad tai klaidinga. Jūs neįvertinate, kad šis žmogus turi savo patirtį, šeimos įtaką, nepasitikėjimą ir kitus kriterijus lėmusius būtent jo santykius su pinigais. Pakludami visuomenės įtakai, dažnai atsisakome savo sprendimo, deja...

Svarbu žinoti, kad jūsų požiūris ir pinigų lemia jūsų elgesį su pinigais, t.y. kiek jūs jų turėsit. Taip, kai kurie žmonės gimsta turtingi, bet dauguma jais tampa, ir ne todėl, kad jiems tiesiog sekasi, o todėl, kad jie kryptingai to siekia. Kuo anksčiau apie tai susimąstome, kuo daugiau įgyjame žinių ir patirties, tuo daugiau ir šviesesnių perspektyvų turime. Nuo ko pradėti? Susidraugauti su pinigais! Kada? Tuo pat, nes delsdami jūs iššvaistysite savo energiją vien tik pergyvendami dėl nepatenkinamos jūsų finansinės padėties, ir toliau neracionaliai išlaidausite. Taip elgdamiesi, rizikuojate savo artimųjų gerbusiu, prailginate savo darbo metus, nesukaupiate pakankamo pensijos fondo.

Kuo anksčiau žmogus pradeda pozityviai mąstyti apie pinigus, tuo greičiau susikuria stiprų materialinį pagrindą.

Aš pasakiau „tuoj pat?“ Jūsų mintyse bręsta revoliucingos mintys ir pažadai „susiveržti diržus?“ Ne, taip radikaliai nereikia. Taip nieko nebus. Perskaitykite straipsnį iki pabaigos.

Nenoriu žadėti, kad viskas pasikeis per vieną dieną. Pradėkime kartu ir po truputį. Tarkim, skirkite dvi valandas per mėnesį specialiai informacijai sukaupti ir įtvirtinti. Juk tiek nedaug ! Pradėkite domėtis, bent kartą per savaitę perskaitykite naudingus patarimus kaip elgtis, ką daryti, analizuokite ar tai jums tinka, ar įmanoma tai pritaikyti praktikoje. Svarbiausia priversti pinigus dirbti jums ! Sudarykite trumpalaikių ir ilgalaikių tikslų planą. Štai keletas punktų, kuriuos į savo planus įtraukė mano pažįstami:

- Vengti ar net visai atsisakyti skolų;
- Kuo greičiau išmokėti būsto paskolą;
- Sukaupti reikiamą pinigų sumą svajonių pirkiniui;
- Sukaupti pinigų sumą vaiko studijoms;
- Anksčiau išeiti į pensiją;
- Keliauti aplink pasaulį;
- Pasirūpinti saugiomis šeimos pajamomis, bet kurioje gyvenimo situacijoje;
- Būti turtingu, nesibaiminti dėl ateities...

Pradėkite nuo to, kad suformuluosite savo trumpalaikius ir ilgalaikius tikslus. Tegul svajonės, tampa įvardintais tikslais. Palaipsniui, įgydami žinių, galėsite sudaryti konkrečių žingsnių, tiems tikslams įgyvendinti, planą.

Vis dar galvoju apie filmo herojų benamį... Anot jo, 100000 dolerių tam žmogui atrodė pasakiškai didelė suma. Jis manė, kad tų pinigų jam užteks labai ilgam. Jis neplanavo kaip su jais elgtis, nežinojo, neturėjo patirties, nebuvo šalia nei vieno, kas galėtų jį pamokyti, patarti, o ir vargu ar jis būtų ko paklausęs. Benamis mokėjo tik juos išleisti. Sako, kad jei vėl tuos pinigus gautų, elgtųsi protingiau, planuotų ką ir kaip su jais daryti. Filmu kūrėjo, mokslininko tikslas buvo išsiaiškinti kodėl, kai duodama labdara arba, kai vyriausybė stengiasi padėti asocialioms šeimoms – tų šeimų finansinė situacija vis tiek nesikeičia. Moralas aiškus: reikia mokėti elgtis su pinigais.